

Balti Arhiivi tekkelugu, tegevus ja olukord tänapäeval

Katrin Meerits

Balti Arhiiv

Balti Arhiiv asutati Stockholmis 40 aastat tagasi. Selle kogud asuvad tänapäevani deponeerituna Rootsi Riigiarhiivis ja on uurijatele kättesaadavad. Balti Arhiivi kogud koosnevad peamiselt Rootsis elanud Eesti pagulaste dokumentidest.

Juba enne suurt põgenemist 1944. aasta sügisel asutati 1943. aasta kevadel Stockholmis rootslaste, eestlaste, lätlaste ja leedulaste poolt koostööorganisatsioon Balti Komitee. Eesmärgiks seati Balti riikide mineviku ja oleviku tutvustamine kirjasõnas. Ühingusse kuulusid eestlastest Asutava Kogu esimees endine riigivanem viimane Eesti saadik Moskvast August Rei ja professor Harald Perltz. Hiljem tuli tema asemele professor Ants Oras. Lätlastest kuulus komiteesse professor Francis Balodis ja leedulastest endine Leedu saadik kirjanik Ignas Scheynius. Rootslaste esindajaiks olid ühingus jur. dr., hiljem professor Hilding Eek, toimetaja Nils Bohman, Humanitaarteaduste Akadeemia raamatukoguhoidja Adolf Schück ja professor Birger Nerman. Teatavasti oli Birger Nerman aastatel 1923-1925 Tartu Ülikooli arheoloogiaprofessor ja pärast sõda Rootsis aktiivne Balti pagulaste toetaja. Nerman valiti Balti Komitee esimeheks.

Aastail 1943-1944 ilmus Balti Komitee eestvedamisel Balti riikide olukorra kohta mitu raamatut ja brošüüri. 1945. aastal laienes Balti Komitee tegevusväli. Balti sõjaväelaste Rootsist Nõukogude Liitu väljaandmise peatamiseks võeti ühendus Rootsi valitsuse liikmetega, saadeti telegramm kuningas Gustav V-le, võeti sõna ajakirjanduses ja peeti kõnesid.

1950. aastatel muutus Balti Komitee tegevus veelgi aktiivsemaks. Liikmete arv suurenes. Korraldati koosolekuid ja protestimarsse, saadeti märgukirju lääneriikide valitsustele, käidi konverentsidel, korraldati Balti riike tutvustavaid näitusi jne.

Kui oli oldud juba 20 aastat paguluses, tõstatas 1966. aastal Balti Komitee esimees Birger Nerman mõtte: Balti Komitee juurde tuleks luua Balti Arhiiv, mille ülesandeks oleks koguda, korda seada ja uurijatele kättesaadavaks teha materjal, mis puudutab Eestit, Lätit ja Leedut. Pearõhk tuleks asetada materjalile, mis valgustab eestlaste, lätlaste ja leedulaste elu ja tegevust paguluses, eriti Põhjamaades. Asutada tuleks ka arhiivraamatukogu, ajalehede, ajakirjade ja pisitrükiste arhiiv ning fotokogu. Koostatakse Balti Arhiivi põhikiri, mille kohaselt Balti Arhiivi juhatuse ja revisjonikomisjoni valib Balti Komitee peakoosolek. Juhatuse on aga oma töös ja tegevuses täiesti iseseisev. Balti Arhiivi esimeheks valiti Birger Nerman. Arhiivi juhatajaks kutsuti Kalju Lepik.

Tagantjärele võib tõdeda, et oli viimane aeg aktiivselt alustada arhiivimaterjali kogumist. Aastate kestel oli organisatsioonide või nende liikmeskonda kuuluvate või kuulunud inimeste juures talletunud hulk dokumente, mis valgustasid organisatsioonide mitmekülgset ja elavat kultuurialast tegevust, pagulaskonna kohanemist uues ühiskonnas, kontakte ametiasutustega, samuti materjale keskorganisatsioonide poliitilise tegevuse kohta Balti rahvaste õiguste kaitsmisel mitmesugustel rahvusvahelistel foorumitel jne. Esimese pagulasgeneratsiooni aktiivsed inimesed olid kõrgesse vanusesse jõudmas ja hakkasid kaduma. Mitmel puhul olid inimese surma tõttul dokumendid hävinud või ähvardas hävimise oht.

Kuigi arhiivi asutamisel oli kavas koguda mitte ainult eestlastega seotud dokumente, kujunes siiski nõnda, et valdav osa materjalidest Balti Arhiivis on seotud Eestiga. Põhjuseid

oli mitu. Kindlasti mõjutas asjaolu, et Balti pagulaste hulgas Rootsis elas kõige rohkem eestlasi ja ka Balti Arhiivis tegutsesid peamiselt eestlased.

Laekunud arhiivide läbitöötamisel kerkis üles terve rida küsimusi. Üheks olulisemaks oli kogutud materjali säilitamise probleem: tavalised ruumid ei ole sobivad dokumentide pikemaajaliseks hoidmiseks. Sobivate hoiuruumide teemal asuti läbirääkimisse Rootsi Riigiarhiiviga. Riigiarhiivil valmisid Stockholmis 1968. aastal moodsad kalju sisse ehitatud arhiivihoidlad. Läbirääkimiste tulemuseks oli riigiarhivaari nõusolek, et Balti Arhiiv võib Rootsi Riigiarhiivis hoida korda seatud ja nimistutega varustatud isikute, asutuste ja organisatsioonide arhiive.

Kuna üsna sageli pöördusid organisatsioonid ja üksikisikud Balti Arhiivi poole dokumentide korrastamise ja säilitamise küsimuses, korraldas Balti Arhiiv 1972. aastal Stockholmis arhiivindusala põhikursuse, kus anti algteadmisi arhiivide korrastamiseks, dokumentide säilitamiseks, nimistute koostamiseks jne. Pagulasorganisatsioonides peeti loenguid teavitamiseks Balti Arhiivi olemasolu ja vajadust säilitada pagulaste elu ja tegemisi kajastavaid dokumente.

Et veelgi enam levitada teadmisi arhiivide korrastamise ja dokumentide säilitamise kohta, andis Balti Arhiiv 1972. aastal välja lühikese arhiivinduse sõnastiku ning aastal 1978 Balti Arhiivi esimehe Ago Pärteli brošüüri "Juhtnööre arhiivide korrastamiseks".

1973. aastal korraldas Balti Arhiiv koostöös Rootsi Riigiarhiivi ja Balti Instituudiga Riigiarhiivi konverentsisaalis sümposiumi, kus käsitleti mitmesuguseid arhiivindusega seotud küsimusi. Sümposiumi avas riigiarhivaar Åke Kromnow, kes andis ülevaate Rootsi arhiivinduse organisatsioonist.

Samaaegselt korraldas Riigiarhiiv näituse dokumentidest, kaartidest ja fotodest, mis hõlmavad Baltimaade ajalugu 13. sajandi algusest kuni käesoleva sajandi kolmekümnendate aastate lõpuni. Külastajatel oli võimalik näha 1201. aastast pärinevat paavst Innocentius III dekretaali piiskop Albertile. 27. augustil 1255 Saksa ordu ja saarlaste vahel sõlmitud kokkulepet mitmesuguste õiguste ja kohustuste kohta. Dokumenti, millega 1346. aastal Taani kuningas Valdemar Atterdag müüs Eestimaal asuva Taanile kuuluva ala Saksa ordule 19 000 marga puhta hõbeda eest. 16. sajandist pärit Saksa ordu kroonikat. Gustav II Adolphi poolt 30. juunil 1632 allkirjutatud Tartu ülikooli asutamisürikut ning palju muud haruldast ja huvitavat. Kaartide ja jooniste osakonnas pälvis tähelepanu Hiiumaa kaart aastast 1593 ja Tartu piiramise plaan 1704. Näituse väljapanekute kohta andis Balti Arhiiv välja kataloogi.

1973. aastal külastas Rootsi riigiarhivaar Åke Kromnow Balti Arhiivi. Tööruumid asusid tollal koos mitme teise Eesti organisatsiooniga Stockholmis Arsenalgatanil. Hiljem koliti Eesti Majja Wallingatanile. Külaskäigu konkreetseks tulemuseks oli ühise üleskutse avaldamine, milles kutsutakse eestlasi, lätlasi ja leedulasi isiklikke arhiive alles hoidma või neid üle andma säilitamiseks Balti Arhiivis. Organisatsioonidele soovitatakse pöörduda Balti Arhiivi poole nõuande saamiseks, kuidas paremini korda seada ja hooldada nende valduses olevaid dokumente. Rootslaste poole pöördutakse alljärgnevalt: "Kui teil on dokumendimaterjale Baltimaade, balti põgenike Rootsi saabumise või siin viibimise kohta, võtke kontakti Balti Arhiiviga informatsiooniks või materjalide üleandmiseks. Kui teil on isiklikke mälestusi balti põgenike saabumisest või vastuvõtmisest või teatud sündmustest, näiteks baltlaste väljaandmisest, tähendage üles oma mälestused ja andke need Balti Arhiivile." Üleskutse ilmus eesti ja rootsi ajakirjanduses.

1978. aastal ilmus Balti Arhiivi väljaandel "Jakob Hurda perekondlik kirjavahetus 1866–1917". I köide sisaldab kirju aastatest 1866–1892, II köide kirju ajavahemikust 1893–1917. II köite lõpus on antud isiku- ja kohanimed register, samuti perekonna skeemid. Väljaande koostas arst ja kultuuriloolane Henno Lender. Koostaja ütleb eessõnas kirjade leidmise kohta: "Sain 1961. aastal ühenduse arhitekt Gunnar Hurdaga, Jakob Hurda pojapojaga, ja külastasin teda, minuaegset Tallinna Nikolai Gümnaasiumi koolivenda kolmel

korral tema elukohas Koblenzis. Gunnar Hurt näitas mulle tema valduses olevaid Jakob Hurda perekondlikke kirju. Kahjatses, et tema majanduslik olukord ei võimalda nende avaldamist. Gunnar Hurt külastas 1930. aastal oma tädi Mathilde Mohrfelt-Mäevälja tema elukohas Valgejõel. Kuuri all olnud pesukorvi täis kirju ja ta võtnud siis tädi loaga endale allpool avaldatud kirjad."

1980. aastate Balti Arhiivi tegevusest võib nimetada järgmist: anti välja Jakob Hurda perekondliku kirj vahetuse lisaköide "Gunnar Hurda kirjad Mihkel Hurdale ja Henno Lenderile". Väljaande lõpus on ära toodud Alfons Hintzeri mälestused Jakob Hurdast ning Helvi Katajavuori ja Henno Lenderi muljed kohtumisest Gunnar Hurdaga.

1983. aastal hakkas Balti Arhiiv välja andma mälestuste seeriat. Esimese väljaandena ilmus Eduard Karma "Minu elukäik ja tegevus". Teine väljaanne, Henno Lenderi "Mälestuskilde 1940–1946", ilmus 1985. aastal.

1980. aasta suvel Stockholmis toimunud III Ülemaailmsete Eesti Päevade ajal korraldas Balti Arhiiv oma tegevust tutvustava näituse. Näitusele oli välja pandud dokumente Juhan Aaviku ja Karl Ristikivi arhiivist. Peapiiskop Konrad Veemi isa Georg Vehmi päevaraamat aastatest 1890–1907, mil ta oli Venemaal Eesti asunduses köster-koolmeister. Fotosid Vabadussõjast ja Jakob Hurda pildikogust ning palju muud. Samaaegselt korraldas Balti Arhiiv kokkutuleku, kus eri riikides arhiivindusega tegelevatel inimestel oli võimalik üksteisega tutvuda ja mõtteid vahetada.

Ühenduses 1983. aasta mais Göteborgis toimunud ESTIVALIGA korraldati seal näitus "Balti Arhiiv" ja anti fotosid ning arhivaale Linnaraamatukogus toimuvale näitusele "Estland".

1984. aastal avati Stockholmi Armeemuuseumis näitus "Mare Balticum". Näituse korraldajaid abistas Balti Arhiiv foto- ja arhiivimaterjaliga.

1984. aastal otsustas Balti Arhiivi juhatus teha Balti Komitee peakoosolekule ettepaneku muuta Balti Arhiiv täiesti iseseisvaks organisatsiooniks. 6. mail 1985 võttis Balti Arhiivi peakoosolek vastu uue, iseseisva organisatsiooni põhikirja.

Veel enne Eesti taasiseseisvumist 1990. aastal korraldas Balti Arhiiv koostöös Rootsi Riigiarhiiviga Riigiarhiivi konverentsisaalis Balti Arhiivi päevad, kuhu kutsuti Eestist seitse teadlast. Rootsi Riigiarhiivi osakonna juhataja Ingemar Carlsson ütles tervitussõnad Riigiarhiivi poolt ja pidas ettekande teemal "Uuem baltiaimeline materjal Rootsi Riigiarhiivis". Järgnesid ettekanded külalistelt Eestist. Peeter Olesk kõneles Eesti kultuuriloo allikmaterjalide paiknemisest ja leidmisest, Tiiu Oja kirikuarhiividest Eesti arhiivides ja nende täiendamisest. Imbi Kannike andis ülevaate Eesti Muinsuskaitse Seltsi ajaloo toimkonna arhiivist.

Teisel konverentsipäeval ütles tervitussõnad Rootsi riigiarhivaar Sven Lundkvist. Balti Arhiivi juhataja Kalju Lepik andis ülevaate arhiivist. Janika Kronberg tutvustas Karl Ristikivi muuseumi, Peep Pillak nõukogude võimu poolt Eesti arhiividele tehtus kahjusid. Katrin Raid rääkis põrandaalusest ajakirjandusest Eestis 1967–1985. Urmas Oolupi ettekande teemaks oli "Lahutus ja tagasitulek: Tallinna arhivaalide rännak 1944–1990". Rootsipoolne ettekanne oli David Pappilt, kes rääkis mõningatest eestiainelistest materjalidest Rootsi arhiivides. Balti Arhiivi päevad lõppesid aruteluga, mille sissejuhatavad sõnavõttud olid korraldava toimkonna liikmetelt Aino Lepikult ja Anna Talvelt.

Lühiülevaade Balti Arhiivi poolt Rootsi Riigiarhiivile hoiule antud isikuarhiividest

Karl Ast-Rumori arhiiv annab ülevaate Asti tegevusest pressitašena Eesti Saatkonna juures Stockholmis. Dokumendid hõlmavad ajavahemikku 10. juuli 1939 – 23. juuli 1940.

Tõnis Kinti arhiiv sisaldab eluloolisi andmeid, kirjavahetust, kõnesid, kirjutisi ja uurimusi. Samuti dokumentatsiooni, mis valgustab Kinti tegevust poliitikuna.

August Koerni arhiiv annab ülevaate Eesti Saatkonna tegevusest Kopenhaagenis. Samuti Eesti Rahvusnõukogu, Eesti Rahvusfondi, Balti Komitee ja mitme teise organisatsiooni aktiivsest tegevusest Taanis. Leidub ka arhiiv Eesti Põgenikud Taanis, mis pagulaslaagrite sulgemisel anti üle Koernile. Dokumendid annavad hea ülevaate eesti pagulaste olukorrast Taanis. Eriti väärtuslikud on nimekirjad ja kartoteek põgenike kohta.

Heinrich Laretei arhiiv võimaldab pilku heita Eesti saatkonna Stockholmis tegevusele alates aastast 1937, kui Laretei saadeti saadikuks Skandinaaviasse. Saame ülevaate ka eesti pagulaste poliitika- ja kultuurialasest tegevusest Rootsis. Huvipakkuvad on dokumendid poliitilise vastupanuliikumise kohta Eestis 1940–1944, samuti raportid okupeeritud Eestist 1940–1944.

August Rei arhiiv valgustab silmapaistva riigimehe elu ja tegevust, eriti paguluses. Rei arhiivi kohta on Balti Arhiiv välja andnud kaks nimekirja: põhinimekiri ja hiljem juurde tulnud materjali kohta on ka lisanimekiri.

Sama võib ütelda ka **Aleksander Warma**, Eesti Vabariigi viimase saadiku Soomes arhiivi kohta. Ka siin on Balti Arhiiv välja andnud kaks nimekirja: põhinimekiri ja lisanimekiri.

August Gailiti arhiiv ei ole eriti materjalirohke. Sisaldab personaalia, kirjavahetuse ja mõned käsikirjad. Nimetada võiks "Kas mäletad, mu arm?" algkäsikirja ja "Toomas Nipernaadi" saksa- ja rootsikeelset käsikirja.

Karl Konstantin Ristikivi arhiivis on eriti väärtuslikud päevaraamatud: kirjanduslik päevik 23.10.1941 - 16.5.1943, kirjanduslik päevik 12.1.1944 - 19.1.1944, päevikud 1.8.1957 - 21.6.1968. Samuti varjunimede alla peidetud seni avaldamata võõrkeelsed käsikirjad: Christian Steen "Södergök är dödergök", Kent Jansson "Varning för blindgångare" ja "Att se i blindo". "Södergök är dödergök" ("Hurmakägu on surmakägu") ilmus Jaan Krossi tõlkes "Kupra" kirjastusel Tallinnas 1992. aastal.

Helilooja Juhan Aaviku arhiivis on personaalia, kirjavahetuse, helitööde nimestike ja artiklite kõrval ka käsikirju. Eriti olulised on mälestused "Muusika radadel. Mälestusi ja mõlgutusi eluteelt" I-VI. Trükivalgust on näinud ainult I osa, mis ilmus Orto kirjastusel Torontos 1959. aastal. Juhan Aaviku arhiivis on ka tema abikaasa Alma Aaviku paberid. Helilooja nii trükitud kui ka käsikirjalist loomingut ei säilitata Balti Arhiivis. See on antud või antakse hooldajate poolt üle Tallinna Muusikamuuseumi.

Karikaturisti ja raamatute illustreerija **Eugen Bachi arhiivis** leidub karikatuure, portreejoonistusi, raamatute illustratsioone, väljalõikeid ajalehtedest.

Endel Kõksi arhiiv sisaldab kirjavahetust, andmeid kunstnike ja kunstinäituste kohta ning Eesti Kunstnike Keskuse kirjavahetuse ja dokumendid.

Kunstnik ja kirjanik **Ants Murakini arhiivis** on andmeid kunstinäituste kohta. Samuti trükkis ilmumata teoste käsikirju, näiteks "Võlupeegel. Mälestusi ja elamusi lapsepõlvest".

Etnograaf **Helmi Kurriku arhiivi** põhilise osa moodustab materjal eesti rahvariiete kohta. Käsikirjadest nimetaksin: "Tartumaa kiriku- ja kooliolud 1766–1768", "Veri söögimajanduses", "Eesti pilu", "Meie muuseumide arengust", "Peipsivenelaste juures suvel 1938".

Lenderi nimelise Tütarlaste Eragümnaasiumi rajaja **Elfriede Lenderi arhiivis** leiduv kirjavahetus annab hea ülevaate pagulaseestlaste elust ja tööst paljudes maades.

Henno Lenderi arhiiv sisaldab laialdase kirjavahetuse, mälestusi, andmed Eesti Üliõpilaste Seltsi kohta, uurimusi, koopiaid vanadest dokumentidest.

Kahjuks ei võimalda mulle määratud aeg iseloomustada kõiki Balti Arhiivis hoitavaid üksikisikute arhiive. Loetlen neid alljärgnevas:

Asutava Kogu liikme, Loomaarstide Koja esimehe August Arrase arhiiv, kolonelleitnant Karl-Evald Liivola arhiiv, prof. Birger Nermani arhiiv, kirjandusteadlase Olev Parlo arhiiv, koolidirektori ja "Kiri-Kooli" toimetaja Ants Rootsi arhiiv, president Konstantin Pätsi poja Leo Pätsi arhiiv, Georg Wehmi arhiiv, major Harald Viirsalu arhiiv. Marie Underi prantsuse keelde tõlkija Michel Dequekeri arhiivis on materjali Marie Underi tõlkevalimiku, samuti Andrus Saareste sõnaraamatu kohta. Peale nimetatute on veel mitmesuguseid väiksemaid arhiive, kus leidub muu hulgas ka nimekirju, näiteks Nõukogude Liidus nähtud ja Saksa sõjavangis viibinud eestlaste nimekirjad jm.

Balti Arhiivi poolt Riigiarhiivi hoiule antud asutuste ja organisatsioonide arhiivid: Balti Humanistlik Ühing, Eesti Akadeemiline Koondis Rootsis, Eesti Büroo Helsingis ja ajaleht "Malevlande", Eesti Noorsoo Kasvatuse Seltsi Tütarlaste Gümnaasiumi endised õpilased Rootsis, Eesti Teaduslik Instituut, Eesti Veterinaararstide Ühing Rootsis, Göteborgi EKNNÜ (Eesti Kristlik Noorte Naiste Ühing), *Kommittén för kulturellt baltiskt samarbete* (Balti kultuurialase koostöö komitee), *Baltiska Kommittén* (Balti Komitee), Lundi ENMKÜ (Eesti Noorte Meeste Kristlik Ühing), Lundi Eesti Laulukoor, Lundi Eesti Noorte Näitering, Lundi Eesti Täienduskooli Koolitoimkond, Stockholmi Eesti Kristlik Noorte Naiste Ühing, Eesti Rahvuslik Liit, Põgenikelaager Saksamaal Uchte-"Kungla", Eesti Punase Risti Hamburgi Komitee.

Balti Arhiivis moodustasid erifondi dokumendid, mis olid koondatud üldpeakirja alla "Eesti Vabariik 1918–1939". Erifondi olemasolust teadsid mõned üksikud isikud Rootsi Riigiarhiivis ja Balti Arhiivis. Põhjus oli mõistagi hirm, et Nõukogude Liit hakkab Eesti Vabariigi dokumente välja nõudma. Erifondis olid kokku 31 säilikut – Eesti Vabariigi välisdelegatsiooni, Välisministeeriumi ja Riigikogu väliskomisjoni dokumente aastast 1918–1939. Kõige olulisem oli muidugi Eesti Vabariigi ja Vene Nõukogude Föderatiivse Sotsialistliku Vabariigi vahel sõlmitud Tartu rahuleping. Eesti Välisministeerium saatis olulisi riiklikke dokumente 1940. aasta märtsis Stockholmi Eesti saatkonda varjule. Tõenäoliselt toimetati dokumendid varjule Stockholmi saatkonna pressiatašee Karl Ast laeval „Suur Tõll”. Osa dokumente viidi Eestisse tagasi juulis 1940 pärast Eesti okupeerimist, kuid olulisemad jäid. Kui Eesti saadik Stockholmis Heinrich Laretei pidi saatkonna vara NSV Liidu saatkonnale üle andma, jäid olulised riiklikud dokumendid tema kätte. Kui EV eksiilvalitsuse peaminister Vabariigi Presidendi ülesannetes August Rei Stockholmis 1963. aastal suri, jõudis tema arhiiv hiljem Balti Arhiivi. Lisaks tema isiklikule arhiivile tõi August Rei lesk Therese Rei Balti Arhiivi ka riiklikud dokumendid. Balti Arhiiv andis pikki pagulasaastaid Rootsis hoiul olnud Eesti riiklikud dokumendid üle Eesti Rahvusarhiivile ja need on nüüd Eesti Riigiarhiivis, nende omandiõigus kuulub Eesti riigile. Huvilisel soovitan Balti Arhiivi poolt

Rahvusarhiivile üle antud Eesti Vabariigi dokumentide kohta lugeda Eesti Riigiarhiivi 2002. aastal väljaantud näituse kataloogi „Tagasi kodus”.

Miks ei ole Balti Arhiivi kogud Eestisse üle toodud?

Balti Arhiiv on seisukohal, et Balti Arhiivi kogud, väljaarvatud eespool nimetatud riiklikud dokumendid, mis on nüüdseks juba Eestisse toodud, on tekkinud paguluses väljaspool Eestit ja kuuluvad seetõttu hoidmisele Rootsis. Seda põhimõtet saab muidugi järgida, kui on tagatud turvalised säilimistingimused ja kindel juurdepääs uurijatele. Rootsi Riigiarhiivis on mõistagi turvalised hoidlad ja kõikidel uurijatel on võimalik uurimisluba saada.

Uurimisloa saamiseks tuleb pöörduda kirjalikult Balti Arhiivi juhatuse esimehe Aino Lepiku poole. Juhatusse kuuluvad Aino Lepik, Kaljo Käärrik, Anna Talve, Mats Estonius, Katrin Meerits, Evi Eichorn. Hiljuti suri kauaaegne Balti Arhiiv juhatuse liige Aleksander Terras.

Uurimisloa saab anda ainult Balti Arhiiv. Luba antakse kirjalikult. Loa andmisel on aluseks Balti Arhiivi juhatuse otsus, mis on protokollitud 30. märtsil 1977, kus öeldakse, et ligipääs arhiividele, mis on deponeeritud Balti Arhiivi poolt Rootsi Riigiarhiivi, lubatakse ainult uurijatele, kelle juhendajaks on ülikool või mõni muu teadusasutus.

Pärast Eesti taasiseseisvumist ei võta Balti Arhiiv vastu uusi arhiive nende korrastamiseks ja Rootsi Riigiarhiivi deponeerimiseks. Seejuures on oluline, et oleks tagatud veel korrastamata ja kindlasse hoidlatesse üle andmata välisbaltlaste ja nende organisatsioonide materjalide säilimine.